

شرح گزیده کشف المحجوب

هجویری

به گوشتن:

دکتر ابراهیم حیدری - دکتر دارپوش زرگری

انتشارات والقلم

سرسناده	هجوبیری، علی بن عثمان، ۴۶۵ ق.
عنوان قراردادی	کشف المحجوب، برگزیده
عنوان و نام پدیدآور	شرح گزیده کشف المحجوب هجوبیری / [ابوالحسن علی بن عثمان هجوبیری] : به کوشش ابراهیم حیدری، داریوش زرگری.
مشخصات نشر	تهران: والفلم، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	۱۳۹ ص: ۱۴/۵ * ۲۱/۵ س م
شابک	978-600-93868-7-1
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
داشت	کتابنامه: ص. [۱۳۷ - ۱۳۹]
موضوع	تصوف، عرفان، عارفان - - سرگذشتنامه: نثر فارسی - قرن ۵ ق
شناسه افزوده	حیدری، ابراهیم، گردآورنده: زرگری مرنندی، داریوش، ۱۳۲۹ - گردآورنده
پایه اصلی	هجوبیری، علی بن عثمان، - ۴۶۵ ق کشف المحجوب، برگزیده
رده یان کنکرت	۱۳۹۳ ۵۰۱۳ ک ۳ ه ۶ / ۲۸۲ BP
رده یان	۲۹۷/۸۴
شماره کتابخانه	۳۶۲۹۳

شرح گزیده کشف المحجوب هجوبیری

دکتر داریوش زرگری مرنندی

دکتر ابراهیم حیدری

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

سال چاپ: اول، ۱۳۹۳

قیمت: ۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۸۶۸-۷-۱

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

آدرس انتشارات: تهران، یوسف آباد، بزرگراه کردستان، خ شصت و چهارم

پلاک ۱/۱، طبقه چهارم، واحد ۱۱

فهرست مندرجات

صفحه

گزیده کتب العرب هجویری

۱	بیشگفتار
۵	زندگانی هجویری
۸	سبک کشف المحجوب
۱۰	ب: نمونه‌ای از اصطلاحات واژگان عربی
۱۱	موازنه و سجع
۱۳	حذف افعال به قرینه
۱۴	مطابقت صفت و موصوف
۱۴	ترکیبات افعال فارسی با مصادر عربی
۱۴	آوردن حرف اضافه «مر» قبل از مفعول بی واسطه
۱۵	اندر که در کتب جدید به در تخفیف یافته است
۱۵	تخفیف در باره‌ای کلمات
۱۶	جمع بستن اسم جمع فارسی

فهرست مندرجات

صفحه

توضیحات بخش اول..... ۲۱

باب اثبات العلم..... ۲۸

توضیحات بخش دوم..... ۳۲

باب فی ذکر ابوالحسن علی بن ابی طالب (ع)..... ۳۷

توضیحات بخش سوم..... ۴۱

باب فی ذکر ائمتهم فی التابعین و الانصار..... ۵۰

توضیحات بخش چهارم..... ۵۰

فهرست مندرجات

صفحه

باب في ذكر اصحاب من اتباع التابعين ٥٩

حاتم اصم ٥٩

ذوالنون مصري ٦٠

يا يزيد بسطامي ٦٢

بشر حافي ٦٣

أبو الحسن أحمد بن محمد النوري ٦٤

توضيحات بخش پنجم ٦٦

باب في ذكر ائمتهم من المتأخرين ٧٠

أبو العباس أحمد بن محمد القصاب ٧٠

أبو علي الحسن بن محمد علي الدقاق رض ٧٨

أبو الحسن علي بن أحمد الخرقاني ٧٨

أبو سعيد فضل الله بن محمد الميهني رض ٧٩

أبو أحمد المظفر بن أحمد بن حمدان رض ٨٠

توضيحات بخش ششم ٨٢

فهرست مندرجات

صفحه

باب فی فوق فرقهم و مذاهبهم و آیاتهم و مقاماتهم و

حکمتهم ۸۷

امحیته ۸۸

فی حله لرضا ۸۸

اما الطیوریه ۹۰

اما التوریه ۹۱

الکلام فی حقیقه الاشار ۹۱

توضیحات بخش هفتم ۹۳

کشف الحجاب ۹۷

کشف الحجاب الاول: فی معرفه تعالی ۹۷

کشف الحجاب الخامس فی الصلوة ۹۹

کشف الحجاب السابع فی الصوم ۱۰۰

کشف الحجاب الثامن فی الحج ۱۰۲

توضیحات بخش هشتم ۱۰۵

فهرست مندرجات

صفحه

۱۱۲	فی السمعان و بیابان سماعه
۱۱۲	باب سماع القصر و ما یقع به
۱۱۴	باب سماع الشعر و ما یقع به
۱۱۵	باب سماع الاصوات و الانحان
۱۱۷	باب احکام السماع
۱۲۰	باب اختلافهم فی السماع
۱۲۱	باب مراتبهم فی حقیقة السماع
۱۲۶	توضیحات بخش نهم
۱۲۶	فهرست منابع و مآخذ شرح و گزارشها
۳۸	آثار دیگر مولف

پیشگفتار

ای خدا جان را تو بنمای آن مقام کاندرو بسی حرف می‌روید کلام
قطره دانش که بخشیدی ز پیش متصل گردان به دریا‌های خویش
مولوی

کتاب المحجوب هجویری، یکی از قدیمی‌ترین شاهکار مثنوی صوفیه در
قرن پنجم هجری است. مشتمل بر بیان عقاید مهم صوفیه و شرح حال مشایخ
از قرون اولی اسلامی تا زمان مؤلف می‌باشد؛ که به زبان فارسی تالیف شده و به
لحاظ جامعیت ادبیات صوفیه محسوب گردیده و بعدها مآخذ و
مصدر کتب بسیاری قرار گرفته است.

در این امر نفیس و ماندگار باجماعی تعلیمی مادی صوفیه، نظیر مرصاد
العباد نجم الدین رازی، مصباح الهدایه ابن محمود کاشانی و عوارف
المعارف سهروردی بیان شده است، که به قول استاد فقید زرین کوب: نثر
صوفیه مثل یک سفر، آکنده از شور و جذبه و ذوق عرفان است؛ سرگذشت
مشایخ را بیش از تاریخ، آئینه عبرت ساختند، حکایت و قصه و قالب معانی و
حکم قرار دادند.

اما انگیزه و هدف از تدوین مجموعه حاضر، استقبال پر شور جوانان و
عشق و علاقه آنان به درک و آگاهی بیشتر از ادبیات گرانبار فارسی باقطره‌ای
آن اقیانوس موج بیکرانه و مستی از آن خرمن پر حاصل به ویژه در حوزه
عرفان و تصوف می‌باشد؛ و این اشتیاق و توجه و اقبال نشان از پیوند عمیق

معنوی و علایق باطنی آنان با نیاکان خود دارد. چرا که می خواهند در جریان تحولات گذشتگان و سیراندیشه پیشینیان از طریق ادبیات پربار فارسی که جلوه گاه راستین انعکاس تلاشهای هزارساله مردم این مرز و بوم و مهد تمدن، به لازمۀ آن فراهم آوردن امکانات است باشند.

بی شک هر فرد فرهنگ دوست آگاه علاقه مند است که به هویت و اصالت فرهنگی و اجتماعی خود واقف گشته و از کیان خود و کشورش در برابر فرهنگی مسلط بر حجم سلطه طلب برای حفظ بقاء و استقلال و حاکمیت ملی و اعتقادی دفاع کند. لذا در این راه از هیچ تلاشی فروگذاری نکرده و از هر نوع وابستگی که بخواهد آن را مبدوش سازد و اکنش مناسب برای اثبات موجودیت از خود نشان می دهد. در این راستای الواقع می توان گفت عرفا و متصوفه با قطع علایق از وابستگی و تعلقات دنیوی و ساده زیستی آن را عینیت بخشیده و روح توحید و یکتاپرستی و عشق و ایثار را در اندیشه و عمل متجلی ساخته و از خون وضوی عشق ساخته و زبان به تملق و چاپلوسی و تزویر و ریا و نگشاده و آبشخور و مشربان اسلام (محمد ص) بوده و از خود بدعتی به جا نگذاشتند، یعنی همان پایه گذران عبادت و ملهم از اسلام در برابر عرفان منفی، که رهبانیت و انزواء و اعتکاف و انزاد و گوشه نشینی را القاء و توصیه کرده و احساسات رقیق را به جامعه تزریق و آن را از تحرک و پویایی بازداشته و با سلب اختیار و آزادی از خود زمینه ساز حضور و حاکمیت و استعمار فرهنگی بیگانگان گردیدند. بی تردید وظیفه

دانشجویان رشته علوم انسانی به ویژه ادبیات فارسی در پاسداری از مرزهای دانش و میراث فرهنگی و نشر و انتقال آن به نسلهای آتی که بتوانند پرچمدار حریت و غربت و آزادی باشند در این برهه از زمان که زندگی ماشینی بر مذهب و معنوی انسانها سلطه یافته و آنان را به اشیاء مبدل می سازد و زندگی را صرفاً بهر بندی از لذایذ جسمانی منحصر می سازد، می رود که جوانان و فرزندان پدید و برومند کشورهای اسلامی بالاخص این آب و خاک را مسخ نماید سنگ می شود. این جا باید رسالت ادبیات متعهد و دانشجویان ادبیات مشخص شود. دانشجویان از خاکریز و سنگرهای فرهنگی خود دفاع کنند. کتابخانه ها را علمی نگذارند و سلاح خود «کتاب و کتابخانه و علم و دانش» را به دست بیگانگان نثار کنند، و خود به تولید علم و اندیشه بپردازند، و اهتمام اصلی خود را بر محور مباحثات علمی و مباحثات آموزشی و ژرفا بخشی به عملیات پژوهشی اختصاص داد و درک درست و صحیح از ادبیات را به جامعه بدهند. بی شک در این صورت اشیاء و ماشین و درختانی را برای کشور و جامعه خواهند گشود؛ امید است این آثار و مباحثات ضمن تشویق و ترغیب آنان به کسب علم و دانش بشری دانش پژوهان را به تحقیق و تفحص در منابع اصلی و غور و پژوهش در آثار اندیشمندان رهنمون باشد آن شاء الله...

از نظر شیوه نگارش، سعی شده است رسم الخط کتاب کشف المحجوب تصحیح ژوکوفسکی عیناً در این گزارش، الا در موارد خاص رعایت و حفظ

شود تا دانشجویان با سبک و سیاق و کتابت آن آشنا شوند، بنابراین اگر در موارد نادر تصرفی صورت گرفته صرفاً به منظور کمک برای قرائت و درک مسجح بود. از دشواری‌های برخاسته از صورت نوشتاری، کاسته شود. در ضمن و با عبارات دشوار در پایان هر فصل توضیح داده شده است و در بعضی مواقع برای اطلاع کلام پس از ارائه توضیح منبع و یا منابع لازم جهت مطالعه بیشتر متناظر و علاقه‌مندان ارائه شده است.

در خاتمه به خود لازم می‌آید از همکاری استاد محترم جناب آقای دکتر ابراهیم حیدری و کلیه عزیزانی که در به ثمر رسیدن این اثر ما را یاری کردند نهایت امتنان و سپاسگزاری را داشته باشم.

بسم الله الرحمن الرحيم والتوفيق

زرگزی مندی